

Doel voor ogen
Blindenprojecten Azië

NIETWISBRIEF

Numer 3 Juni 2001

Mobiliteitstraining op het Potalaplein. v.l.n.r. Sabriye, Yudun, Tenzin, en Nyima.

Met het blindencentrum in Lhasa gaat het goed, mede door de enorme inzet van Sabriye en Paul, en de donaties die dit project mogelijk maken.

Op dit moment krijgen 19 kinderen onderwijs, 12 jongens en 7 meisjes. Er is gestart met de nieuwbouw van 3 klaslokalen, 2 slaapzaaltjes, ruimtes voor de medische massagetraining, brailleboekproductie, toiletten en douches. Dit jaar worden 6 kinderen gereïntegreerd in de reguliere basisscholen in hun geboortedorp. Als de nieuwbouw klaar is, is er plaats voor 17 nieuwe kinderen.

De Stichting "Doel voor Ogen" bedankt iedereen hartelijk voor de gegeven donaties, klein en groot, die het project - het blindencentrum in Lhasa - ondersteunen.

Wilde Ganzen

**Verdubbelingsactie
Wilde Ganzen
zie laatste pagina**

Foto: C.v.d.Horst Tenberken

Berichten uit Lhasa

Beste vrienden, kennissen en sponsors van het Project for the Blind, Tibet.

“Hier een samenvatting van onze aankomst in Lhasa.

We werden afgehaald door iemand van onze counterpart de “Tibet Disabled Persons Federation”. (TDPF) Toen we bij de school aankwamen stond Nordon ons op te wachten. De poort was dicht en het was verdacht stil. Toen Nordon op de deur klopte, hoorden we een koortsachtig gefluister en gegiechel. Voordat we een kick konden geven kwamen alle kinderen naar buiten gestormd. Ze sprongen boven op ons, al schreeuwende “welkom terug”. We vielen er bijna van om. (Ze hadden op een journalist uit Hong Kong gewacht, die zijn camera's in positie moest brengen om ons weerzien te fotograferen.) Ze brachten ons naar het oude kantoor dat perfect was opgeruimd en vochten om naast ons te mogen zitten. Even later kwam Wangchen la van de TDPF met een grote glimlach naar ons toe. Hij zei dat het project zo succesvol is, dat we de hoogste erkenning uit Peking krijgen. Tijdens onze afwezigheid zijn er verschillende artikelen verschenen in Tibetaanse en Chinese kranten. Ook is er veel interesse van diverse nationale TV zenders.

De kinderen hebben ons de nieuwe kamers laten zien en we stonden helemaal paf!

Er zijn nu 2 meisjesslaapzalen en 1 jongensslaapzaal, een tijdelijke massagekamer en een nieuw kantoor. Het oude kantoor wordt ingericht als bibliotheek/ontvangstruimte. Beneden zijn er nog 4 kamers, 2 klaslokalen en 2 kamers voor 2 medewerkers van het project. In een van deze kamers woont de nieuwe muzikleraar Tashi. Hij is een blinde bedelaar, die in heel Tibet beroemd is. Hij gaat de kinderen 2 keer in de week muzikles geven. Hij wil graag sommige kinderen, zoals Jampa, Dorje (die weer terug is), Ngudup en Chile extra muzikles geven, omdat ze volgens hem bijzonder mooie stemmen hebben. Hij maakt zelf prachtige liederen en wil nu ook een speciaal lied voor ons centrum componeren. Wangchen la en Chunpel la, de directeur van de TDPF, hadden Nordun en ons uitgenodigd voor een etentje in het Vredeshotel. Er was hotpot, een soort fondue. Iedereen krijgt een klein oventje, met een pan kokend water. Daarbij zijn er verschillende groenten, koud yakvlees, beenmerg van de yak (hier is nog geen BSE), gemarineerde uien, lotuswortels, paddestoelen enz.....

Zo gezellig en ontspannen zijn we hier nog nooit omgegaan met onze zakenpartners. Je merkt heel duidelijk dat ze blij zijn met ons project.

Sabriye en ik proberen het project zo te organiseren dat het over enkele jaren door de lokale counterpart en de lokale medewerkers kan worden overgenomen. In het komende jaar proberen we zoveel mogelijk contacten te leggen met organisaties en bedrijven in China om voor de toekomst de financiën vanuit het land zelf te kunnen realiseren. In het oosten van China zijn (naar onze mening) de benodigde financiële hulpbronnen aanwezig. We zullen nu een manier moeten vinden om deze bronnen aan te kunnen boren. We hebben inmiddels al contacten met verschillende organisaties in Sjanghai en Peking. Ook hebben we een goede band met de staatstelevsie die een kleine documentaire over het project via de nationale tv heeft uitgezonden. In de laatste 2 maanden zijn er 16 tv-ploegen uit geheel China en uit Hongkong op bezoek geweest. Over publiciteit dus niets te klagen.”

Met heel veel groeten, Sabriye en Paul

Stand van zaken

In december 2000 heeft Sabriye in Berlijn de 'Golden Charity Bambi' in ontvangst genomen. De Bambi is een prijs die al 52 jaar wordt uitgereikt aan mensen die in verschillende disciplines iets speciaals hebben gedaan of bereikt. Verder is Sabriye door het World Economic Forum tot 'global leader for tomorrow' (GLT) benoemd. Deze gelegenheid bood uitstekende mogelijkheden om contacten te leggen met mensen die in de toekomst voor de continuïteit van het project belangrijk kunnen zijn.

Er wordt een mobiliteits - en dagelijkse vaardigheidstraining in Marburg, Duitsland voorbereid. Deze training vindt plaats in november en december 2001. Vier Tibetanen, Sabriye en Paul zullen deze training bijwonen. De training is bedoeld om mensen op te leiden die deze vaardigheden zullen onderwijzen aan blinden in Lhasa. De training wordt speciaal afgestemd op de behoeften van blinden in Tibet.

Stand van zaken

Er is een start gemaakt met de produktie van Tibetaanse braille leermiddelen. Er wordt gewerkt aan een Tibetaans braille computerpakket. In mei is er begonnen met de ontwikkeling van een nieuw software programma. Samen met het “Kunstmatige Spraken Instituut” in Saarbrücken, het taleninstituut in Manchester, en de Duitse firma Baum Retec a.G.(die brailleondersteunende hulpmiddelen voor computers maakt) is er een begin gemaakt aan een methode om Tibetaanse teksten in de computer te verwerken. Deze procedure wordt ondersteunt door een Tibetaanse speechsynthesizer en een Tibetaanse brailleoutput naar een brailleregel. Een braille printer zal dit Tibetaanse braille ontvangen en uitprinten.

Op 15 maart 2001 is het boek van Sabriye Tenberken “Mijn weg leidt naar Tibet” op de markt verschenen en is het project regelmatig in de media verschenen. Naar aanleiding hiervan komen er steeds meer toeristen op bezoek. Omdat het hier om een opleiding gaat en de kinderen steeds meer in de lessen worden gestoord, gaat het project vaste bezoeken invoeren. De toeristen kunnen van te voren het bezoek bij de reis inplannen. Op deze manier kan men voorkomen dat de leerlingen in het onderwijs gestoord worden. De tijden zullen op de website www.ropacomputer.nl button Tibet, worden gepubliceerd.

20 mei Gehandicaptendag

Aangezien integratie van de kinderen in de maatschappij van net zo'n groot belang is als dat de kinderen leren lezen en schrijven laat het Project for the Blind geen kans onbenut om voorlichting te geven aan de bevolking. Voorlichting over het project en over het ontstaan van blindheid.

Zoals we in de voorgaande nieuwsbrief schreven, wordt blindheid in Tibet nog altijd gezien als een straf voor daden in een vorig leven. Een volksovertuiging die doorbroken moet worden om de kansen voor blinden en andere gehandicapten in de maatschappij te vergroten.

Op 20 mei wordt elk jaar in China de nationale gehandicaptendag gevierd. Zo ook in Tibet. Alle organisaties die zich in Tibet voor gehandicapten inzetten, worden in de gelegenheid gesteld hun programma aan het publiek te presenteren. Het Project for the Blind kreeg een kraam toegewezen op het Potalaplein vlakbij het Potalapaleis. Voor het project een goede gelegenheid de bevolking te laten zien welke mogelijkheden er voor blinden bestaan om geschoold en geïntegreerd te worden. Alle kinderen en medewerkers van het project waren present en de dag was extra belangrijk omdat de hoogste functionarissen van de Tibetaanse Autonome

Regio, Mr. Tenzin en Mr. Radi, een kijkje kwamen nemen. Daar waar deze leiders verschijnen is meestal niet alleen de lokale pers sterk vertegenwoordigd. Vele camera's waren op de kinderen gericht toen deze 2 heren hen de hand schudden. Mr. Tenzin kwam na het bezoek nog een keer terug om Sabriye en Paul uit te nodigen voor een diner in de nabije toekomst. Dit is een grote eer, voor de continuïteit van het project kan het een grote stap voorwaarts betekenen. Begin dit jaar heeft het project een schriftelijke bevestiging ontvangen dat het project officieel door de regering wordt erkend.

Kraam van het Project for the Blind op 20 mei, de dag van de gehandicapten.

Beroepsopleidingen

Er bestaan 4 klassen, waarvan twee basisschoollklassen: de "Tijgerklas" met 7 leerlingen en de "Hazenklas" met 6 leerlingen. Een muziekonderwijsklas met 4 leerlingen en een medische-massagetrainingsklas met 2 leerlingen.

Dit jaar zullen de 6 leerlingen uit de "Hazenklas" integreren in de reguliere basisschool in hun geboortedorp. Indien de nieuwbouw in de tijd die ervoor staat, gerealiseerd zal worden, dan is er plaats voor 17 nieuwe leerlingen.

In de volgende sectoren kunnen de kinderen en andere blinden na een adequate opleiding en training hun beroep gaan uitoefenen:

- Traditionele Tibertaanse / Chinese massage gecombineerd met fysiotherapie, polsdiagnose en acupressuur.
- Veeteelt gekoppeld aan zuivelproductie: melk-, yoghurt- en kaasproductie. Er zijn veel nomaden en boeren die op latere leeftijd blind zijn geworden. Ze hebben het vak al in de vingers. Ze kunnen echter niet meer werken omdat ze blind geworden zijn. Het project gaat hen speciale blindentechnieken leren waardoor ze toch weer een deel van hun vak uit kunnen oefenen.
- Tuinbouw: het kweken van groenten en granen.
- Handwerk: breien, weven van tapijten, pottenbakken, vlechten van manden en kaarsen maken.
- Kantoorwerk: in de toekomst kunnen blinden die een school doorlopen hebben, worden getraind in kantoorwerk zoals boekhouding, gebruik van de computer met speciale hulpmiddelen zoals een braillescherm en een speechsynthesizer etc.

Medische massage

De massagetraining is gestart in november 2000. Twee blinde medische-massagetrainers zijn van start gegaan met deze opleiding. Jampa, een masseur die al 10 jaar hoofdtrainer is van het medisch massagecentrum in Lhasa, en Tsenor, een masseur die in Chengdu is opgeleid. Zij onderwijzen 2 trainees, Kyla (14) en Digi (22) in medische massage.

In mei 2001 heeft Monique Assal uit Zwitserland het project bezocht. Monique is een blinde fysiotherapeute die de trainers en de leerlingen de basis van fysiotherapie heeft bijgebracht.

De combinatie fysiotherapie en medische massage kan gebruikt worden om mensen te behandelen die lijden aan "big bone disease", artritis en rachitis. Big bone disease is een ziekte die in bepaalde gebieden van Tibet erg veel voorkomt. Artsen Zonder Grenzen België onderzoekt al 8 jaar naar de oorzaak van big bone disease. Deze is helaas nog niet gevonden. Er bestaat dus nog geen geneesmiddel voor deze ziekte. Door middel van fysiotherapie en massage kan men de pijn van de patiënten verlichten. Het project wil blinden uit gebieden waar deze ziekte veel voorkomt, opleiden in de basistechnieken van massage en fysiotherapie, waardoor ze de patiënten kunnen behandelen. Het beroep van medisch masseur is in China gereserveerd voor blinden en doven. Een reden te meer dit beroep in het opleidingsprogramma van het project in te passen. Later dit jaar start een tweede medische massageklas.

Medische massagetraining o.l.v. M. Assal. v.l.n.r. Monique Assal, Kyla (liggend), Tsenor en Digi.

Jampa, Dorjee en Kyla

Jampa en Dorjee zijn tweelingbroers, 18 jaar oud, en zijn ongeveer anderhalf jaar geleden samen met hun jongere zusje Kyla, die ook blind is, in het project opgenomen. Ze komen uit een klein dorpje in de buurt van Lhazze, zo'n 600 km van Lhasa vandaan.

Vlak voor de winter van 1999/2000 kwam hun vader (zelf ook blind) het project bezoeken en vertelde zijn verhaal. Zelf was hij op 21-jarige leeftijd blind geworden en van zijn 6 kinderen waren er twee (zienden) overleden. De tweeling, Dorjee en Jampa, waren, net als hun jongere zusje Kyla, al vanaf hun geboorte blind. De moeder was degene die altijd voor het inkomen van de familie had gezorgd, maar ze had een hartkwaal en lag al enige tijd in het ziekenhuis. Zijn enige niet-blinde dochter van 16 jaar was nu genoodzaakt het hele gezin te onderhouden. Maar ze verdiende te weinig geld en daarom vroeg hij of de kinderen alstublieft in de school konden worden opgenomen. Om dat voor elkaar te krijgen, moet altijd eerst een heleboel papierwerk worden verricht, zowel bij het ziekenhuis, als bij de overheid. Normaal duurt dat ongeveer twee tot drie maanden.

De zondag erna ging de telefoon, alle papieren waren al in orde en hij was met zijn drie kinderen in Lhasa. Of hij ze nu kon komen afgeven. Een twintigtal minuten later stonden ze op de stoep: de tweeling, die heel erg op elkaar lijken, de vader en de jongste dochter. Erg schuw en verlegen kwamen ze de school binnen. In het kantoor werd eerst het gezichtsvermogen getest. Van een oogchirurg heeft Paul een methode geleerd om te zien "hoe blind" de kinderen echt zijn. Alleen het meisje had wat "light perception", de jongens waren volstrekt blind. In hun dorp waren de kinderen redelijk geïntegreerd. Ze konden alle drie aan het geluid van een "toek toek", een soort tractortje, horen van welke bewoner van het dorp deze was. Ook aan het geluid van de voetstappen konden ze een dorpsbewoner identificeren. Gelukkig zijn deze kinderen niet compleet van de buitenwereld afgesloten geweest, iets wat helaas nog heel veel in Tibet voorkomt. De kinderen die al langer in het centrum zitten, werden aan hen voorgesteld en lieten trots zien wat ze allemaal hadden geleerd. De acceptatie van de kinderen onderling gaat heel vanzelfsprekend. Het gaat zo relaxed en gemakkelijk. Er wordt meteen in alles gedeeld.

v.l.n.r. Jampa en Dorjee met de nieuwe muzikleraar Tashi

Kyla bezig met massagetraining

Inmiddels zijn we anderhalf jaar verder en in de tussentijd is Dorjee een poosje naar huis geweest omdat hij heimwee had. Gelukkig is hij nu weer terug. Hij miste de school en het onderwijs.

Dorjee, Jampa en Kyla hebben zich goed aan het project aangepast.

Kyla is in november 2000 gestart met de massage- en fysiotherapie-opleiding. Kyla zal samen met Digi en Tsenor in de toekomst het massagetrainingscentrum gaan leiden.

Jampa en Dorjee worden samen met Ngudup en Chile door Tashi, de nieuwe muzikleraar, tot professionele musici opgeleid. Volgens hem hebben ze bijzonder mooie stemmen.

Jampa en Dorjee hebben lange tijd van hun leven in een kamertje doorgebracht en daardoor hebben ze amper de kans gehad om hun motorische vaardigheden te ontwikkelen. Hun motoriek is erg langzaam en daardoor verloopt het leren van het brailleschrift erg moeizaam. Ze hebben echter beide een zangtalent en als duo klinken ze dubbel zo goed!

Boeken

Op 15 maart 2001 is het boek van Sabriye Tenberken "Mijn weg leidt naar Tibet" op de markt verschenen. Naar aanleiding hiervan is in de afgelopen periode het project regelmatig in de media verschenen. Zo werd er een artikel aan het project gewijd in de Flair, in Hervormd Nederland, in de Telegraaf, en in de Knack (Belgische krant). Ook werd Sabriye in verschillende televisieprogramma's geïnterviewd.

Recensies en reacties van lezers op de website van Uitgeverij Sirene: www.sirene.nl

In het boek verteld Sabriye met veel humor en genegenheid voor de Tibetanen over hun zo geheel andere cultuur en over de geschiedenis van haar bijzondere project. Tegelijkertijd is "Mijn weg leidt naar Tibet" het aangrijpende verhaal over hoe het is om als blinde je weg te vinden in de wereld.

'Hoeveel durf en standvastigheid voor deze onderneming nodig waren beschrijft Sabriye Tenberken - vol humor en levendigheid - in haar boek, dat niet alleen het verhaal is van een ongelooflijk moedige vrouw, maar dat de lezers tevens met eenvoudig en helder taalgebruik laat zien, hoe men de wereld ervaart zonder te kunnen zien.'
Süddeutsche Zeitung

'Een interessant verhaal over de wilskracht en het doorzettingsvermogen van een jonge vrouw. Een goede beschrijving van de minder bekende streken van Tibet. Stuitend om te lezen hoe mensen met goede bedoelingen zo belazerd worden.' Ivan, Heemstede

'Dit is een heel confronterend boek, veel mensen zouden het moeten lezen. Je leert je te verplaatsen in het leven van een blinde. Deze mensen kunnen vaak veel meer dan we denken. Bovendien word je weer eens goed met je neus op de feiten gedrukt: welvaart is eigenlijk heel bijzonder. Ik heb veel bewondering voor Sabriye Tenberken. Ze schrijft heel realistisch en probeert het verhaal niet te romantisieren'
Wietske, St.Jacobiparochie

Het boek is uitgegeven door Uitgeverij Sirene van Maarten Muntinga bv, Amsterdam
ISBN 90-5831-069-8 en ligt sinds 15 maart 2001 in de boekhandel.

Het boek "Mijn weg leidt naar Tibet" is ook in braille verkrijgbaar bij:
Luister- en Braille Bibliotheek,
Postbus 43234,
2504 AE Den Haag
Tel: 070 - 35 93 456

Een ander boek van Sabriye Tenberken is:
"Tashis neue Welt",
Cecilie Dressler Verlag, Hamburg,
ISBN 3-7915-1998-0

Een deel van de opbrengst van deze boeken gaat naar het Project for the Blind, Tibet

In Memoriam

Tot ons aller verdriet en verbijstering is de oprichter van de Stichting Doel voor Ogen, Frans van Bennekom, op 6 maart jongstleden, plotseling overleden. Hij werd 53 jaar. Samen verheugden we ons op het uitkomen van het boek van Sabriye Tenberken, "Mijn weg leidt naar Tibet". Het boek is aan Frans opgedragen. De Stichting Doel voor Ogen wil, mede namens Sabriye en Paul en de kinderen, Frans van harte bedanken voor zijn enthousiasme en enorme inzet.

